

NACQUI IN RAGUSI!

Igre u mom srcu

PIŠE VEDRAN BENIĆ

"Dubrovnik je moj rodni grad!" ponosno je u pjevala Bellarosa u godinama kada su komorne opere, najčešće u Kneževom dvoru, bile gotovo neizostavni dio programa DLJI, toliko da je postojao i Festivalni operni ansambl. Vlasteosko dubrovačko podrijetlo Bellarosa bi razotkrila tek nakon što bi obožavatelji, opčinjeni njenom ljepotom, pobrojali sve najljepše talijanske gradove pokušavajući otkriti odakle je: Firenzu, Napulj, Veneciju, Genovu, Bresciju, Parmu, Bolognu i Milano. Nije to bila dosjetka prevoditelja. Da je rodom iz Raguse piše u izvorniku slavnoga venecijanskog komediografa Carla Goldonija. Nimalo čudno, jersu Goldonijeve veze s Dubrovnikom bile mnogostruke. Uz ostalo, Dubrovčanin Stjepan Šuljaga Grmoljez bio je jedan od njegovih najintimnijih prijatelja, vjerni pratitelj, zaštitnik i mecena. Operu "La calamita de' cuori" (u prijevodu "Magnet srdaca") iznimno cijeneci Goldonijev libreto, skladao je njegov vršnjak Baldassare Galuppi (1706.-1784.), glavni predstavnik venecijanske opere buffe. Bio je iznimno popularan, pa je njegova verzija opere "Magnet srdaca", jer ima i drugih, današnjim rječnikom rečeno, bila u svoje doba golemi pop-hit!

Dase nade na repertoaru dubrovačkoga Festivala treba zahvaliti jednom upornom nezaobilaznom sukreatoru legende Igara, dr.Franu Čali. Veliki držičolog, koji se desetljećima bavio i Goldonijevim "hrvatskim temama", prepjevao je tekst opere na hrvatski, nakon

čega je više od dva desetljeća ustrajno nudio "Magnet srdaca" za program Igara. Uspio je tek 1989. godine kad su se poklopile sretne zvijezde. S jedne strane nekonvencionalni kazališni redatelj Vlado Štefančić koji je odmah nanjušio hit potencijal opere, a s druge temeljiti i vrijedni slovenski dirigent Lovrenc Arnič, veliki prijatelj Dubrovnik, minucioznim redigiranjem kopije izvorne Galuppijeve partiture, koju je iz bečke Nacionalne i sveučilišne knjižnice uspio dobiti dr.Čale. Operase uspješno na Igrama izvodila 1989. i '90. godine. Možda bi i duže, da nisu uslijedile nemirna vremena razmirica i rata, u kojima su se ugasili i neki dramski projekti koje su također mogli još dugo teatarski potrajati, poput predstave "Život je san" Calderona de la Barce.

Dr.Frano Čale bio je uporan u zastupanju još jednoga Goldonijevog teksta, komedije "La bottega del caffè", koju je u prijevodu lokalizirao na dubrovački. Tvrdoglavo je punih deset godina nudio tekst, dok na kraju nije konačno prihvaćen 1978. godine u produkciji Kazališta Marina Držića i režiji Tomislava Radića. Uslijedilo je legendarno desetljeće "Kafetarije" pred prepunim tribinama, pa je to bila i ostala jedna od onih predstava za koje se postavljalo veliko pitanje "zašto?" nakon odluke da 1988. godine više ne bude uvrštena u program Igara!

Vjerojatno se i danas mogunaći neki slični teatarski ili glazbeni "kuriozumi" u kojima postoji poveznica s Dubrovnikom, pa da to bude povod za predstavljanje na Igrama. No, ima li još uvijek "krtica" poput gopara Frana Čale, koji su spremni gurati neki projekt desetljećima, kao što je svojedobno on to radio?!

